

Tijdens het Agronomie Seminar op het KLM Open van 11 september 2015 hebben een drietal greenkeepers hun passie voor hun werk gedeeld en verteld hoe zij omgaan met duurzaam beheer van hun golfbaan. Hun verhalen spraken zo tot de verbeelding, werden met zoveel enthousiasme ontvangen door de aanwezigen, dat we ze hebben gevraagd hun verhaal te delen met alle NGA-leden.

Jannes Landkroon - Grontmij

Mijn naam is Jannes Landkroon. Ik ben werkzaam bij de Grontmij, waar ik onze hoofdgreenkeepers begeleid/ondersteun. Deze positie geeft me de mogelijkheid wekelijks bezig te zijn met veel uiteenlopende situaties aangezien geen golfbaan exact het zelfde is. Een HOT topic op het moment is het aankomend verbod op alle bestrijdingsmiddelen en de green deal. Mijn motto hierop is *hope for the best plan for the worst*. Het wordt een hele uitdaging en we moeten nog veel uitzoeken voor die tijd maar als we dit met zijn allen doen en deze kennis delen komen we misschien beslagen ten ijs. Waar ik me nu vooral op focus is:

- 1) Testen van de effecten van de non disturbance theory (STRI). Deze theorie omschrijft dat we tegenwoordig te makkelijk kunnen bemesten, beregenen, maaien, beluchten, enz. Hierdoor hebben greens veel te maken met “disturbance”. De grassen die we wensen hebben hier minimaal behoefte aan maar poa gedijd hier juist goed op.
- 2) De wijze woorden van Jim Arthur uit zijn boek Practical Greenkeeping (aanrader voor elke greenkeeper met interesse in zijn vak). Hier wordt beschreven hoe het vak greenkeeping is ontstaan en welke ontwikkelingen deze heeft doorgemaakt. Ik focus me vooral op de hoofdstukken over bemesting. Back to Basic bemesten zodat de grassen niet verwent worden. Onze grassen zijn namelijk schaarste grassen en geen productie grassen. *Try to maintain a green and not to grow a green*. Dit is een belangrijke nuance in de benadering van bemesten.
- 3) Probeer een toplaag te creëren die niet lang vocht vasthoudt. Uiteindelijk is het makkelijker een te droge green te beregenen dan een natte green droog maken.

Het wordt inmiddels wel overduidelijk dat het strijden tegen Poa boven aan mijn lijst staat. Dat stond het natuurlijk al lang maar de noodzaak wordt nu telkens groter. *Hope to keep you informed!* Succes met de opgave die een ieder van jullie moet aangaan.

Koert Donkers – Golfbaan Princenbosch

Voor het NGF groensymposium mocht ik samen met 2 collega's een klein kijkje in onze greenkeeperkeuken geven en laten zien hoe wij dachten over duurzaam green onderhoud.

Dit waren de titels van de onderwerpen die ik in het kort heb behandeld.

Droger, droog, droogst

Naar mijn bescheiden mening is de enige manier waarop je een green goed en duurzaam kan beheren, is zorgen dat de green zo droog mogelijk is.

Kosten, noch moeite moeten gespaard blijven om dit mogelijk te maken. Zorg dat je vilt en water afvoerend vermogen onder controle hebt. Vergt dit grote ingrepen, maak hier voor een plan en begin met het communiceren van de absolute noodzaak van deze ingrepen.

Even Keel!

Het advies dat ik kreeg van onze Ierse adviseur: *Keep everything at an even keel*. Wat zo iets betekent als: Houd alles zo vlak mogelijk. Vermijd pieken en dalen. Bemesting, water en bijvoorbeeld bezandingen. Frequent en licht. Houd ook je vochtpercentage iets hoger dan altijd maar op die onderkant te zitten. Als je net tegen uitdroging aan zit moet je met onze wispelturige zomers vaak corrigeren met veel water om droogte of droge plekken te voorkomen of te herstellen. Houd hem iets hoger maar vlak. Regelmatig meten en licht sturen werkt volgens mij beter als veel moeten bijsturen. Bezandingen frequent en licht, zorg dat je organisch materiaal vermengd blijft met zand. Zand is lucht, en betekent gezonde afbraak van je organisch materiaal.

Maak het je gras comfortabel

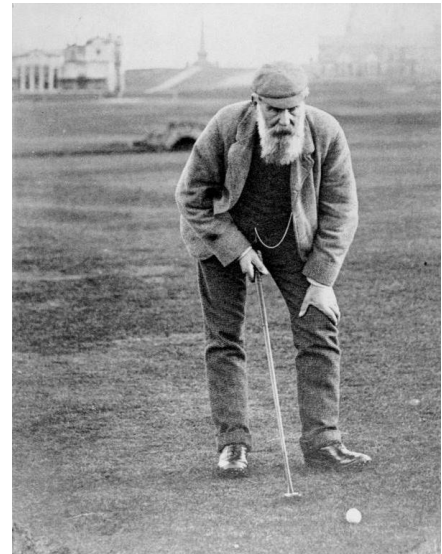
Kijk op je golfbaan waar de door jouw gewenste grassen het best groeien. Bij ons zagen we heel mooie roodzwenk staan in de gebieden die we minder intensief beheerden. Dus toen we de greens op het gebied van waterhuishouding en vilt op orde hadden, zijn we flink aan ons grasbestand gaan werken. We proberen het gras zoveel mogelijk met rust te laten. Dus zo min mogelijk te verstoren door middel van verticaalmaai beurten, andere snijbewegingen en of overdreven beluchtingen.

Wat we zien in onze top laag is een mooie vermenging van zand en organisch materiaal, het vilt is nihil. Ons grasbestand zit vlakbij wat wij als ideaal zien 70/80% roodzwenk vermengt met 20/30% struisgrassen met als maximaal 10% straatgras. De greens zijn over het algemeen altijd droog en na een flinke stortbui weer bijzonder snel bespeelbaar, water in de cup zie je bij ons eigenlijk nooit.

Bemesting, moderne en oude chemie

Kleine giften, kijk goed naar je sporenelementen, Magnesium, Mangaan etc. etc. Belangrijkste voedingsadvies voor topsporters van voedingexperts geldt volgens ons ook voor gras: Zorg dat je emmertje gevuld blijft met alle elementen, lichte en frequente giften...

Omarm moderne chemie zoals Biostimulanten, Dauwverwijderaars en Wettingagents, maar ook oude middelen zoals bijvoorbeeld zeewier. Blijkbaar gebruikte Old Tom Morris het al. Probeer ook combinaties zoals bijvoorbeeld een wettingagent met zeewier. Wij mengen deze zelf zodat je bij je 4 tot 5 wekelijks gift wettingagent een lichte hoeveelheid zeewier kan meegeven. Met nadruk op lichte hoeveelheid, in zeewier zit ook weer stikstof en we willen groeipieken voorkomen. Aanbevolen hoeveelheid van bemesting vanuit bijvoorbeeld brochures doe ik altijd minimaal door de helft. Licht, frequent en monitor je grasafname hoeveelheid in je grasbakken.

Communicatie

Vertel de golfers waarom je wat doet. Waarom zien ze zo vaak de veldspuit rijden (frequente lichte bemesting, niet vanwege bestrijdingsmiddelen). Wat is het belang van het repareren van een pitchmark, waarom bezanden. Wordt alleen maar belangrijker, waarom is er iets meer onkruid dan vroeger, waarom is er kraaienschade. Vertel wat er speelt, breng ze op de hoogte van de plannen van de minister, maar ook over de Greendeal etc etc. Communiceer met je vereniging, draag je kennis uit. Communicatie met Professional. Door een mooie samenwerking met de professional op onze golfbaan, hebben we goeie feedback over speelkwaliteit en hebben we door simpele aanpassingen leuke spelveranderingen kunnen aanbrengen op de oefenfaciliteiten.

**William Boogaarts – De Enk groen en golf / Golfpark
De Turfvaert en Golfbaan Stippelberg**

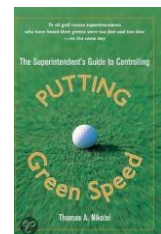

Voor wie mij niet kent, eerst even voorstellen. Ik ben William Boogaarts werkzaam voor De Enk groen en golf. Als hoofdgreenkeeper verantwoordelijk voor Golfpark De Turfvaert en Golfbaan Stippelberg.

Gras hoeft niet heel kort te zijn!

Op de golfbanen De Turfvaert en Stippelberg beschikken wij over een roller en ligt de nadruk op om de dag te maaien en daar tussen te rollen. Het gras hoeft niet hard te groeien. *“Growing is slowing”*. De belangrijkste rede is dat er minder kort gemaaid hoeft te worden voor hetzelfde of zelfs betere bal rol. Doordat het gras minder kort gemaaid hoeft te worden, is er minder stress. Daarnaast is het gemakkelijker om topdressing materiaal beter in de grasmatten te verwerken. Door het inrollen van het zand wordt het beter ingewerkt waardoor je de volgende dag minder zand tegen komt. De laatste van in mijn ogen de drie belangrijke punten, is het positieve effect tegen het verminderen van dollarspot.

Dr. Thomas Nikolai heeft er een prima boek over geschreven en voor wie er iets minder tijd heeft zie: <https://www.youtube.com/user/TruTurf>

Weet wat je hebt en wat er mogelijk is.

Het jaarlijks vaststellen van het grasbestand geeft een duidelijk beeld van wat je hebt. Een goede tool om dit te doen is de digidet van Jeff Collinge. Een reeks metingen van meerdere jaren geeft een beeld van ontwikkeling/verschuiving van het grasbestand. Een ander belangrijk gegeven is het vochtgehalte in de toplaag. Voor de gewenste grassoorten dient het droog te zijn. Het heeft geen zin om roodzwenk te zaaien als de toplaag te nat is.

Beluchten met hole pennen

Als de toplaag te nat is, is beluchten met hole pennen een middel om dit te verbeteren. De voorkeur heeft het om grote hole pennen te gebruiken, 12mm of liever 16mm hole pennen. De reden is dat het effect versterkt wordt als de gaten afgevuld worden met het juiste zand! Niet meer dan 5% van de delen <0.25mm.

Een goede toplaag heeft een infiltratie snelheid van 150mm per uur. Er is een uitstekend artikel geschreven door Pat O'Brien en Chris Hartwiger waarin verschillende combinatie mogelijkheden worden uitgelegd.

http://www.green-resource.com/wp-content/themes/greenresource/uploads/resource_files/resource_ornamental/Aeration%20and%20Topdressing%20for%20the%2021st%20Century.pdf

Elke week bezanden

Dit heeft als resultaat een consistentere putting oppervlak. Als de toplaag van de green goed is en er wekelijks bezand wordt, zorgt dit voor een drogere toplaag, minimale vilt opbouw en een betere afbraak van vilt. Dilution is the solution is een artikel van Jeffery Collinge waarin vilt en topdressing anno 2000 nu aanbod komen.

<http://greenkeeper.nl/upload/artikelen/gk113vilt.pdf>

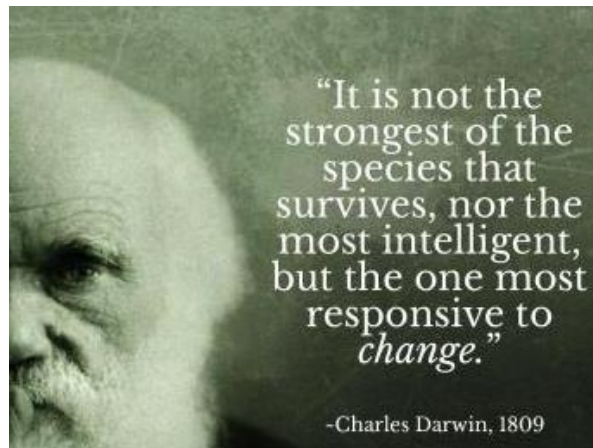
Is bemesten echt noodzakelijk?

Dr. Rossi van de Cornell University geeft aan dat streefwaarden in bemestingsadviezen overgewaardeerd zijn en dat door te bemesten het naleverd vermogen van de bodem afneemt, vooral kalium. Dit geldt vooral voor spelonderdelen waar het gras niet wordt opgevangen. In de toekomst wordt er nog meer gekeken naar wat kan de bodem leveren en wat heeft de plant echt nodig.

<http://www.blog.asianturfgrass.com/2012/07/dr-frank-rossi-on-potassium-fertilizer.html>

Goed onderhoud is noodzakelijk om poa annua te beperken.

In de eerdere punten zijn diverse cultuurtechnische zaken toegelicht die bijdragen aan een goede green en golfbaan. Zoals we weten past straatgras zich uitstekend aan, aan de omstandigheden. Het is aan de greenkeepers en deskundige om het juiste gras uit te kiezen wat aansluit bij de huidige omstandigheden en toekomstige wensen. Een grote genetische diversiteit in je grasbestand zorgt voor een grotere weerbaarheid.

Nieuwe innovaties (veranderingen) gaan een belangrijke bijdrage leveren aan kwaliteit en onderhoud van golfbanen in de toekomst.